

עודי הזמרת י-ה

פרפראות וחידושים על פרשת השבוע
מפניני ר' עוזי צמח הי"ד

פרשת בא - תשפ"ד - גיליון 82

מדור הגימטריות

* **וְאִמְרַתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לִי אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְכוּ': (י"ב כ"ז)**

וכתב התורה תמימה, ואמרתם זבח פסח - רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח מצה ומרור, פסח - על שם שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח וגו', מצה - על שם שנגאלו אבותינו ממצרים, שנאמר (פ' ל"ט) ויאפו את הבצק וגו' עגות מצות וגו', מרור - על שם שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר (פ' שמות) וימררו את חיייהם [פסחים קט"ז ב].

והנה המילים בפסוק: **וְאִמְרַתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לִי אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְכוּ':** עולה בגימטריא 1669.

וכן המילים: **זֶהוּ - וְכָל שֵׁלָא אִמְרַתֶּם בְּפֶסַח - פֶּסַח - מִצָּה - וּמְרֹר - לֹא יִצָּא,** עולה בגימטריא 1669.

* **וְהָיָה לָךְ לְאֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּתְּקֶה תּוֹרַת יי' בְּפִיךָ כִּי בְּיַד חֲזָקָה הוֹצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרַיִם: (י"ג ט')**

וכתב התורה תמימה, ולזכרון בין עיניך - [מעיקרא על ידך והדר בין עיניך], מכאן אמרו, כשהוא נותן נותן של יד תחלה וכשהוא חולץ חולץ של ראש תחלה [מכילתא].

והנה המילים בפסוק: **וְהָיָה לָךְ לְאֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּתְּקֶה תּוֹרַת יי',** עולה בגימטריא 2842, [כולל התיבות].

וכן המילים: **כִּשְׁמִינֵיחַ יִנִּיחַ הַיָּד בְּתַחֲלָה - כִּשְׁחֹלֶץ יַחְלוֹץ שֶׁל רֹאשׁ תַּחֲלָה,** עולה בגימטריא 2842.

* **וְהָיָה לְאֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ וְכוּ': (י"ג ט"ז)**

וביאר האור החיים הקדוש והיה לאות על ידכה וגו'. רבותינו ז"ל (מנחות ל"ז) אמרו ידכה יד כהה שהוא יד שמאל, וצריך לדעת מדוע לא בחר ה' ביד ימין לעשות בו המצוה כי הוא המשובח, ורבותינו אמרו (שם) להיותו מכוון כנגד הלב שבצד שמאל.

ונראה לרמז כן במילה **יָדְכָה**, זהו ראשי תיבות.

יד כהה - דהיא השמאל.

פרפראות וחידושים

* **וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהוּ כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹא וְאֶת לֵב עַבְדֵי לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּתִי אֵלָה בְּקָרְבּוֹ: (י' א')**

ומבאר האור החיים הקדוש, לזה אמר אליו טעם למען שיתי אותתי אלה פירוש אותות שאני רוצה לעשות בעולמי כדי שיכירו ישראל האלהות עדיין נשארו מהם אלה להשלמת האמונה. ונראה לרמז כן במילים **לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּתִי**, זהו ראשי תיבות. **לְהַרְאוֹת מוֹפְתֵי עַל נְבִרָאיו - שִׁיִּקְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תְּמִיד תּוֹרַת יי' - תּוֹרַת אִמְת.**

* **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יי' כַּחֲצַת הַלַּיְלָה אָנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: (י"א ד')**

וביאר האור החיים הקדוש, **אֲנִי יוֹצֵא וְגו'.** פירוש הגם שיש לי כמה משרתים אף על פי כן אני בעצמי אצא בתוך מצרים, והטעם לב' סיבות, א' לחיבת הבנים שתהיה יציאתם על ידו בכבודו ובעצמו, ב' כי אין מלאך מבחין ההבחנה הגדולה מי הוא שנוצר מטפה ראשונה של אדם שייקרא גם כן בכור הגם שהוא ב' וג' לבטן זולת הוא היוצר הוא הבורא ברוך הוא מכיר הטיפות שצר מי ומי הבכור.

ונראה לרמז כן במילים **הַלַּיְלָה אָנִי יוֹצֵא**, זהו ראשי תיבות. **א': אֵין הַמְּלָאךְ יוֹדֵעַ לְהַבְחִין צוֹרֵת נְבִרָא - וְרַק יי' יוֹדֵעַ אֵיזְהוּ הַבְּכוֹר לְהַכּוֹת.**

ב': וְרַק אֲנִי יי' יִתְּבַרַךְ הַצֵּר צוֹרֵת אָדָם - יוֹדֵעַ נְבִרָאיו לְהַבְחִין לְטִיפַת הַבְּכוֹר.

* **וּשְׁמֵרְתֶם אֶת הַמִּצְוֹת כִּי בְּעֵצָם הַיּוֹם הִזָּה הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּשְׁמֵרְתֶם אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: (י"ב י"ז)**

ומובא בזוהר הקדוש (ח"ב, קפג ב) מצה מיכלא דאסוותא, דהיינו שיש במצה כח לרפאות.

ונראה לרמז כן במילה **וּשְׁמֵרְתֶם**, זהו ראשי תיבות.

מִי שֶׁאוֹכֵל מִצָּה - תִּהְיֶה רְפוּאוֹתוֹ - וּבַמְהֵרָה.

* **לֵיל שְׁמֵרִים הוּא לִי לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לִי שְׁמֵרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתֶם: (י"ב מ"ב)**

וכתב רש"י, **הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לֵה'.** הוא הלילה שאמר לאברהם בלילה הזה אני גואל את בניך.

ונראה לרמז כן במילים **הוּא הַלַּיְלָה**, זהו ראשי תיבות.

וְהוּא הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הַבְּטִיחַ ה' לְאַבְרָהָם לְגֹאֵל יִשְׂרָאֵל.

סיפור שבועי

הפירות המסתוריים [ח"ב]

תקציר: מסופר על יהודי אחד שעבד אצל פריץ, והיה שומר היער שלו, יום אחד באים שני גוים לבית שלו כשהוא לא היה בבית, ושאלו את אשתו אם היא רוצה שק של תפוזים? אחרי שבועיים הם שוב באו, והביאו עוד שק, והיא שמחה מאוד, ואח"כ הם באו שוב והביאו קצת תפוחים, ודבר זה הוסיף שמחה לבני הבית שיש קצת הרווחה, והנה עם הזמן באו הגוים והביאו לאשתו פירות מיוחדים מסוגים שונים, וכן הם הביאו לה כסף, עד שיום אחד הם באו ואמרו לה, תשמעי אנחנו לא סתם באים ונותנים לך את כל הדברים, אנחנו רוצים שאת הבן שלך 'פלונ' תתני לנו שהוא יהיה שלנו, מתי? בבר מצוה שלו, והאשה חשבה לעצמה הרי עד הבר מצוה יש עוד חמש שנים, ומה אכפת לי, הם הוציאו איזה קלף, ועם מחט הם דקרו בגופם, והוציאו דם, ועם זה הם החתימו אותה על המסמך שהילד שלה 'פלונ' יהיה שלהם מהבר מצוה שלו. בעלה כשראה את הפירות, אמר את הפירות האלו צריכים להביא אל הרבי מרוז'ין בט"ו בשבט. וכשהרבי נכנס לערוך את הטיש לט"ו בשבט מיד ציוה להוריד את הסלסלה הזו, וגם שהזיזו את הסלסלה למקום אחר ציוה להוריד, הכפרי שראה את הכל מיד לקח את הסלסלה שלו ונסע בבבשת פנים לביתו, כשהגיע לבית נגש לאשתו ודרש ממנה בתוקף, את חייבת לומר לי מה הסיפור עם הפירות האלו? הרבי שלוש פעמים אמר להוריד את זה מהשולחן?

ואז היא גילתה לבעלה שיש כאן גוים שכבר תקופה של כמעט שנה שהם מביאים לה כל מיני דברים, ולפני זמן מה הם אמרו לה שתחתום שהבן שלנו יהיה שייך אליהם מהבר מצוה שלו, וחתמתי להם.

ומיד הבעל אמר לה אוי ואבוי, מי יודע מה זה... מי יודע מה גרמת בחתימה שלך... ויומים אחרי ט"ו בשבט הוא חזר חזרה אל הרבי יחד עם הבן שלו, ובכה לפניו ושאל אותו מה לעשות?

אמר לו הרב הם כלל לא גוים, זה החיצוניים הסטרא אחרא בעצמה ולכן כל הבגדים שהם נתנו לכם, תשמידו הכל ותוציאו את זה מיד מהבית, ואפילו אם הם ישתוללו וכו' אל תקחו מהם שום דבר. ולפני הבר מצוה תביא את הבן הזה אלי.

היהודי הכפרי חזר לביתו, ואמר לאשתו מה שהרבי מרוז'ין אמר, ועכשיו היא היתה צריכה לחזור לימי עניותה, לא לקחת שום דבר, וזה היה נסיון גדול בשבילה, אבל הרבי מרוז'ין אמר וזהו.

והנה שבוע ימים לפני הבר מצוה החסיד הביא את הילד שלו אל הרבי, וכבר מליל יום הבר מצוה הרבי הכניס אותו לחדר שלו, ושם הוא היה יחד אתו.

והנה פתאום מתחילים לשמוע דפיקות חזקות ביותר על החלונות, תביא את הילד שלנו... והרבי מרוז'ין שואל מה פתאום הוא שייך לכם? והם עונים מה זאת אומרת? הרי האמא חתמה לנו שהוא שלנו...

אמר להם הרבי מרוז'ין תרגעו, אני נשבע שאני יתן לכם אותו, רק אחרי שאני יעשן את הלולקע' שלי [את המקטרת] והם אמרו בסדר, אנחנו נשבעים שנמתין עד שתעשן את הלולקע' המקטרת.

הרבי מרוז'ין מילא את המקטרת עם טבק, והביא חימר (טיט) וכיסה את זה, והלך ללמוד.

והנה אחרי שעה שוב דפיקות בחלון נו!!! והרבי מרוז'ין לא התרגש, אמרתי מפורש ואתם נשבעתם, שכשאתם יגמור לעשן את המקטרת תבואו לקחת את הילד, אז תמתניו, והם פתאום הבינו את הבעיה שהם נמצאים בה, והם עשו רעשים ובלגן אבל לא היתה להם ברירה והם הלכו להם משם ועזבו את הילד, כך ע"י פטנט הוציא מהם הרבי מרוז'ין שבועה.

ועד היום המקטרת סתומה וחתומה ונמצאת אצל הרבי משאץ. [דברי חיים]

פינת ההלכה

אמירה לגוי [י"א]

בפעם הקודמת דברנו לגבי האם מותר לומר לנכרי לעשות מלאכה האסורה מהתורה לעשותה בשינוי [כלאחר ד]. והנה הפרמ"ג סי' תרנ"ה א"א ס"ק א' הסתפק האם מותר לומר ביו"ט הראשון לגוי לתלוש את האתרוג בפה, והבינו בדבריו [מלאכים אומניך וכן בשבות יצחק פ"ו הע' י"ב] שספקו של הפרמ"ג הוא באופן שהשינוי הוא רק בפועל, והיינו בעצם הפעולה ולא בתוצאה בנפעל, שכלפי עצם האתרוג אין שינוי, האם בכה"ג סגי בכדי להתיר, או דבעינן שינוי גם בתוצאה בנפעל בכדי להתיר, ואע"פ דמחמת השינוי הוי שבות דשבות מ"מ כל שאין שינוי בנפעל אסור וכפי שנבאר לקמן, אבל בגזיזת ציפורניים ובשופר השינוי הוא גם בנפעל.

אולם אפ"ל באופן אחר את ספקו של הפרמ"ג, וכפי שמציין הפרמ"ג לעיין בסי' של"ו א"א ס"ק י"א לתבואות שור, ומבואר בדבריו שכותב שיש דרך לתלוש בפה באופן שהאומנים עושים מלאכתם במהירות, וע"כ לפי"ז ספקו של הפרמ"ג הוא האם תלישה בפה חשיב שינוי או דל"ח שינוי שכך דרך האומנים, אבל אם חשיב שינוי ודאי דמהני להתיר אע"פ שאין שינוי בנפעל, ובשער הציון סי' תקפ"ו ס"ק ק"ח התיר לגוי לתקן את השופר, ובחזו"ע ח"ג עמ' תנ"ד פסך כך להלכה דסגי בשינוי בפועל ולא צריך שינוי בנפעל והביא עוד פוסקים שסוברים כן, אולם דעת הגרי"ש אלישיב הובא בספר אשרי האיש עמ' פ"ח, דלא סגי בשינוי בפועל אלא צריך שינוי גם בנפעל, וכן פסק בספר אז נדברו ח"ה סי' נ"ד ובספר מלאכים אומניך עמ' קנ"ח, וביאור דבריהם הוא דאע"פ שע"י השינוי הוי מלאכה מדרבנן, מ"מ כיון שאין שינוי בנפעל ממילא לא ניכר השינוי, וע"כ יש חשש שיתירו לומר לנכרי גם בלא שינוי, [וכפי שמצינו שנכרי העושה מלאכה מעצמו לצורך הישראל, דהטעם שאסור לתוס' ועוד ראשונים הוא מחשש שמא יבוא לומר לנכרי לעשות לו מלאכה, ה"ה בשינוי שאינו בנפעל כיון שאינו ניכר אם נתיר יסברו שאין צורך בשינוי ויבואו להתיר אמירה לנכרי גם בלא שינוי].

העלון מוקדש

לעילוי נשמת

נורית בת מרים ע"ה

לברכה והצלחה: * יוסף בן חנה * יוסף מאיר בן גאולה ויקי * יוסף גילה בת מזל * נורית בת רומיה * שרה בת אילה * אילה בת שרה * יהודית בת שרה * פינחס אליהו בן דינה * חן בת אפרת * רפאל בן שרה * לדיווג הגון: * חן בת אפרת

